

ACC. NR M. 10364:1-87.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Ellida Ohlsson
Härad: Vemmenhög Adress: nr. 5 Lönstorp, Skurup
Socken: Skurup, Lönstorp m. fl. Berättat av:
Uppteckningsår: 1947 Född år 1889 i Skurup

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

När den nya tiden kom till bygden.

s. 1-87

Lm F 59.

Skriv endast på denna sida!

Svar å pågelista nr 59

När den nya tiden kom till bygden.

Det mesta av vad som här utspelas har jag utförligare behandlat i de skildringar av allmogens dagliga liv under 1800 talet i därför får jag också hänvisa till dessa båda samlingar. se M. 8533:1-357, M. 10238:1-164.

Om skiftet står så en del; bröjan av båda samlingarna. Skurup insåg ju en rättställning öron i mycket många år för sin tid därför att Rutger Macklean brusepunkt på en gång införde enskiftet inom Skurups socken vid slutet av 1700 talet. Hela socknens jordarval delades upp på en gång utan att hänsyn togs till äldre gränser, geometriskt o bebyggdes därefter, varje hushushålls del blev $\frac{1}{2}$ mål i ytan om 40 till något beroende på beskaffenheten. Men stödde också om att jorden kom att reötas rationellt så långt det stod i hans makt o hans makt var den som den som var beroende av honom, även i folkets privata försörjning ingrep han när det gällde giftsmålet n.n. Det var inga ofta minsta från

Lu F 59.

Utländskt dessa jondrefrmatner grundade sin rationalisering
och fast man hade sådana framsepta & handlingskref-
tiga män som Rutger Chockman i Karl Oskam och Olufsen
på Jorckborg som föregångsmän när det gällde skifte &
skattelagen och jondref. Men det visst inte överallt skifte blev
genomfört i broderstet, nej det kunde dröja många år.
Så blev inte enskifte genomfört för en vid Matet år
1860 talet i Trög & gårdar vid Lillesjö och Åsbyholm
i Gårdslov socken som gränsar till Skarup. Där hade
tröarna däribland min mors far- & morfaralder sina 8 1/2
täl jondref insprängda i barandras på 12 eller flera ställen
samliga beten så små att man inte kunde vandra med red-
skap på den egna jondrefen. Någon rationell skötsel för
skottskott eller tyngt vänska kunde det givetvis inte bli
på en så liten jondref som man då inte kunde ha 1869 eller 1870
ännum hade kvar brott-skogsdiglingen vid Lillesjö. Den
måste jallgräsa med dagsverken, gräsklippning & skörd & göden
(se skildringen därifrån). Det egna skottskottet kom i andra hand.

Stigare iedskeas o vagnar kom där in i bruk för att 1840
då upptäcktes också byn av stämme brödgårdar, aflägsna by
helt o gårdarna dels flyttades o dels drogs ihop så endast
en stämme gärd upptäckte. Även de nämnda Tingsmanas små ställen
i Lillesjö-räcken som legat till intill varandra i rad drogs
dels ihop o flyttades ut i Tenången o den samlade arealen
blev stämme till förut c: 4 1/2 tld. En ny tid gick in för dem, de
blev från från Lovenils Träng, fick nya jord, i ett sammanhäng
ande fält, till att skötas, o sked lust, nya iedskeas o jäm lottlän
kade de varit utrustat ut till, påg lars o dragutrustning m.m.
Förut hade man i den mindre arealen för och o förstors skul
mest tilläta till lottlän man endast en bo, ingen förhållning o lottlän
sel - små ställen. Det blev ett långt iteg framåt, en ny tid för
dessa människor på en gång, på stolt att man måste beakta det
o så hade det utgå varit omständelser förut när tiden förändring
skett, det är endast det att denna har man intill alla senaste
tiden förut den beakta om som jädra väl minnes den.
I Brunnens byskoby har intill man tid de eldsvidar

ACC. NR M. 10364: 4.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

gjort my braggad nödrändig flugärdar legat samlade
intile vandra i byn med ägarna thälade ut ifrån
centrum, byn. I Torsjö by ligga gårdarna till samlade
i rad vid ena sidan om vägen midägarna som mala
remser sida vid sida långt ut i väster och dessa gårdar
ha dock jorden i ett skifte. I V. Wemmerby by däremot
ha gårdägare i byn jordskiftet spildt från gårderna ganska
långt bort med andras ägar emellan. Den bästa från min
nu tiden odlade jorden i byarna benämnes ännu för tofta-
jorden. Dessa tre olika typer av byar förklarar nog
ganska allmänt ännu i den där intill utflyttning skett
på en gång som i Skarup. Dock, även om flera gårdar ligga
samlade i byar finns det gårdar av lika värde spredda
av i en där det för summa utgåor i en nu levande genera-
tion. Tillsäga ingen på att det nägon gång varit annorlunda.
Byastämman har mig utelämnat inte tillit i några by-
hänseende, till de gamla jag känt varit med. Och till-
späcker där de nämnda tyfarna, de om 12 till antalet, bodde.

5.
Hade man ju mycket gemensamt både beträffande jändas
skötsel, det gemensamma betet, den gemensamma västen upp-
jordningen vid torvupptagningen i den gemensamma norra
korslunda för gårdar i den som fullgjorde dagsverken som
de hade gemensamt för ett par tjug. n. m. men någon bystämma
är det nog som man tänker sig redan ej förkunnat. Siden
hade man ej vid tillfälle till "Nede de gamla", de träffades i hem
överens i Skorre Per som var äldst & mest talpr för de talen
men det behövs. "Hä på 1860-70 talet, & mildningen!"

När jändan skiftades & inga gemensamma beten i afmärken
med jändar & inga gemensamma stiftar eller bystämmor
i äldre mans syssla naturligtvis överflödiga efter vad jag
kan finna redan innan den nya tiden gick in & för att finna
någon regelrätt byordning med åtföljande handlingar i d.
för man nog här i åren gå tillbaka till tiden före 1850. de
instrument i handlingar finns nog något bevarat i Bone-
holms folksminnes museum, då några handlingar från Håns-
Bosaps byalags stämmor & några från Sochnama län i nyd.

ACC. N:R M. 10364:6.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

En liten aning om äldre Tiders bystämman & äldermansrätt
 la kunde man ändå få vinn i min bandede på sätt som
 år 1903 då man i min hemort Skerfvinge i 24, där en hemman
 redan tidigt, från början av 1800-talet; så undan för undan
 delats i 12-13 mindre hus & småbruk, hade en "fjörman"
 för rummet. Denna upplägg gick om bland männen. En örd-
 ning, den som skulle utlösa skulle dock utlösas, eller valde fjörman
 när alla rummets män var samlade till "ud-läggj"; i den
 avgående fjörmannens hem (enda gemensamma rummet i tiden)
 där man hade ett enkelt manngille med uppgörelse av
 gemensamma angelägenheter. Man sade att man hade
 "ud-läggj" i inte gilla fast mest i dyck förklarar så länge
 något av den gamla tidens seder kunde vara i detta fall 1800-talet
 ut. Då hade fjörmannen först haft en äldre med husägarnas
 ägarstycke väl förstågen i riksbekant person av hus-
 ägarna för rummet, fjöringsman i min tid, hemma hos sig
 för att riksa ut var och en del i gemensamma utgifter,
 kanske vänt då man bytt i handlat sig emellan & inte

7.
ägde det mental papperen visade. Det var förresten psykotikern som man fick påbörjas själv uppgift på. Klump för hela nummeret i själva händelsen att så gott som inga lät rättvis förklara, så var det påståendet uppträdde av krona skatten som förmanen skulle samla och utlägga för hela nummeret då det kunde komma till ut med debetsedlar i penningar passade tiden för uppträdde vidts ist i Skivars för jämsögen rekare i Skivars. Så farms det något misshandlingspengar som skulle fördelas mellan mannaerna. De förstnämnda gemensamma omerna skulle givetvis ut förmanen utlägga in omna rederna. Allt skulle vara klart och debetsedlarna samla och inman skatten skulle betalas istället för att de skulle låta detta gilla de. Istället var ut rekman och skostensgrän. Istället för istället i dylikt dylikt på dessa samman. Istället i man som överens om vad som gällde den som erbjöd. Farms det några misshandlingspengar i Skivars gemensamma papper i britten överlag den nyutredde förmanen den som man skildes åt. För byråerna för man

8.
inte betrakta dessa samma som de vilka ut-
löpare in i en nyare tid, ä andra splittrade kultur
fanns inte denna ordning utan den gick nägm omkring
i husen & tog upp i samloade in vad som kom i påga.
Med inflyttning av nya familjer till samma förbuds
och så för n: 24 förmanar uppstod en betydelse fullt som
sådana utgifter som kyrkans tjänsten för allt bröt.

Skoleföreningar o. s. v. förskoleföreningar o. a. har kommit
till i nyare tid från skolan förjäm & delvis sedan förut
o även där ha varit i värtan med delägarna hos de som var
förman för året o de ha arbetat med kalas o ha en viss be-
lut med "utlägg" men där ha varit personer från skolan till
o ej en samlad kultur av grannar. Något annat gemensamt
ha de inte haft ut omgående på påstäm de beträffande tiden
kan ha varit varandra ha de ändock varit till om en
tidsperiod o kan inte samordnas med varandra. Efter
1910 var det helt slut även med de sistnämnda av de som
bystämman om man för rikna de nämnda "utlägg" som en

ACC. NR M. 10364:9.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

sådan fast de sakade dessas bestämde ritual.
Kalkskote var här förbeskrivet jämst i de mindre
sockarna där gemensamheten var stark. Där var hela
socknen sammat utgör ett byalag i när i gårdarna bjuda
till begraving eller bröllof och andra stors gillen var det en
spetskivare. Sak att alla jämställda skulle med. Var det
i en mindre gård var det endast mannen i sockerlaget som
bjöds, byalaget i större socknar. "Byamannarna" fick al-
drig förbigås i något fall, det fanns skyldigheten i bida
någon, både att bjuda och emot bjudningen, även om man
inte annars hade intimare umgänge skulle man bjudas
ändå när det var familjefest. På en det allmännt
1800 talet ut i landet om det var en äldre person som var
död i som varit med under den gamla ordningen i här var
man vället fast vid att stannstanna i gårdarna bjuda bya-
laget in i alla nya städer. Det får vara den yngre ge-
nerationen som helt vidde om det skole helt maktlösa
änna i dag då en ofta annars kommer till som skole

ACC. N:R **M. 10364**:10.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Kontakt med i förståelse för det som varit & så blir det
 snart en naturlig sak som för en del av ett 20 tal år sedan
 allmän red- "sanna-lar", "bya-lar", "nabo-lar", bestämt
 var utveckling tekniskt sig 1840 - 1930 i detta hänseende.
 Så bestämd var kalasrolen i äldre tid att man utom att vara
 bjudas kunde med visshet veta när man skulle med & för-
 bereda sig för förningen när samling skulle ske i en gård.
 Om jordbruksförbättringarna är redan något känt
 & kända som till exempel åren från 1800 talet. Verk-
 ringarna av växelbruk & i övrigt ordnad skötsel av jorden
 & djur i Skåne ifrån Mochleaus anvisningar är på all-
 mant kända & ofta omströdda & även om man inte förstår
 det till en början kunde man ju mest att rätta vände därpå.
 Att det blev en stor omväntning i förändring till det bättre
 även för folket i andra platser är ju givet när nya me-
 toder & redskap kom till vid & efter mitten av 1800 talet
 Det var intill senaste tid levat varit på samma som varit
 med på otaliga, färdiga & i - hvar sin tid & de ha

bitordat förändringar som inträffat i en mycket vad lantbruk
har behöfvat. Intresse för arbetet i allmän uppräckning
följde nyheterna i spåren. En sek för tjänar kanske att
någon fast den även finns utgivet i skildringen från Göta
län. När vid Örgen av 1870 talet en man i Gärne skaffat
jämförelse i plöjde in för på engelska. I fick pris för
sin utgivning välprövad och man på ganska långt utöga
na platser det för att se på o täpsta skaffade den ene
efter den andra jämförelse, även den gamle Örgen Per i
Pillesjö som bedyrat att hans träplog för honom alltså
o skulle på ganska "lätt" som till sist med en jämförelse
och den gamle som varit med då, en var med jäm-
nare i skott av jäm i stället för tänd i skott av till
en ej lulla att jämföra med varandra ej heller att
kamuldrög med ögon i boken av jämn i vagnen med
skott av jäm allt detta o mere lilla följde med
den nya tiden på 1870 talet på smala platser kanske
något förut. Inom hemmet var detta redan den skiftade

ACC. NR M. 10364:12.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

o man lade fiskeliken ar iten alla var i de oppne diken
 o fylldt igen dessa på 1850-80 talet o dienerade där det
 behöves då. Någ lünger blev allmän o den mesta jorden
 i omkring väglader på 1870-80 talet. Skydder jord
 som fört samt äg blev i samband med dessa arbeten
 åker. Den nya tiden som för jordbrukets del i Sverige
 o Jndberga började redan vid 1800 talets ingång gjöde
 sig allmunt märkbar under senare hälften av 1800-
 talet då redskap ar jäm samt nämnda jordförbättring
 ar kom till. Intill 1890 talet var produktionen i jord
 bruket baserat nästan helt på framställning av
 vegetabiliska produkter. Bondens inkomst berodde
 helt på grödan direkt, men många timmen lög o kom
 kan komma på att köpa till utoda o sälja. Efter 1890 då
 mejerier o slakterier kom till blev det helt omkast men över-
 gick allt mer till att göra förädla sina vegetabiliska produkter
 via kon. var o köns. Ytterst senaste tid tendens att äta
 mest vegetabilisk produktion på grund av industrins

ACC. N:R M.10364: 13.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

hammansch i denna följande list på arbetskraft i skogs-
arbetslösa.

Lövång är ett okänt begrepp här. Man hade före 1860
till vid slutet av 1860 talet gemensamhetsbete för de nämnda
fellesjörarna där skog jamm intill i trycken ligger i
övergången till skogsområde. "Beded" kallades denna
av skogäldersgård inköpte äng bakom skogen där
i denna. Kanske kunde den räknas som lövång men be-
nämningen var okänd. "Skogäng" kunde man säga om
skogäng var det ja. En annan sida på plats där de tryg
upp två gemensamt kallades för "Kalla-kaven." "Beded"
vaktade man djuren i två i ordning intill 1860 talets
slut därefter på det väga igen.

Sidan trycka blivit på från breviet med åtföljande
stadskontor gjorda de dels kontrakterade två två
med betalning för gårdar dels privatligt utgåva stad-
erna. Li kunde de två i i nämnda på Dybeck och Tar-
nå till chalmers. Om i andra platsen åtgå sig tillgåva

ACC. NR M. 10364:14.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

Stadsrätt /n handlare o. a mot betalning i sin jämvägen vid böjaren av 1870-talet kom till ja även senare på 1870-talet. För 1 i 2 riksdaler gjorde man en stadsrätt till Ystad 2 gamla mil bräda liden var sin munfars taxer när han bräda /n handlare med dubbel-skjuts, en tunna salt i något annat mindre skymmande var lasso på den tidens begär o i tunnan såd var luss i en äcker skjuts o med detta luss gick man skjuts på i uppristbackarna i den tidens 1850-80-talets deliga vägar, akelbrist o olycks händelser ibland med dödlig utgång förkom också därav vittna märken vid de mer trafikerade vägarna.

I sin jämvägen kom till kunde lussmän rulla de 2 mil till Ystad efter förordningen i det o även till skattemyndigheten för ibland även förinnan lada sina bön när de skulle sälja eller köpa. Ett av de män under 1868 eller 69 kallade två lussmän i sällskap till Ystad när ruffte kommit ut att en skuta med ruffe rög kommit dit

De fick också bli för midsommar och lass i rina kulturer,
mycket för röd sedes där för resten, och gas sig på kom-
våg och hade turas att på vägarna för både mig i bräma
av byggnaderna i samma ifrå. Härav kan man på en för-
ställning om hur livlig trafik det då var mellan städer
och landsbygd i landsvägarna, vilket som man också på
våren att de på komvåg uppkom som ännu en bröde
kunnat i ända vara dessa inte i sällskap. Tattarna
här fanns på en trafikanterna påbörjade ställen vid lands-
vägarna i dessa platser vilket man slipper passera ensam
och redan det var märkt.

Järnvägen i med den uppkomsten av samhällen i affärs-
centrum här kommit omkastade allt när det gällde
handel och kommunikationer. Och allt, hela livsföringen
och intygar därav sålde redan samhället för att utvid-
ga sig i olika affärs/säts upprätt. Från förjaren fanns
endast en trömosse, ett par gårdar i ett par luss där nu
Skumpas köping ligger. En mycket gick in i förbindelsen.

arkiv
i vid

som jag
slapp
de rikt
från
hela bygg-
ggen i d
nu kan
dingarna
bangdomen
rallbrakar
i jorden
med min
den livet
kom hem
danske

15
De fick också bli för raddas i luss i sina rullbän,
mycket för sig raddas du för raddas, o gas sig på luss-
våg i kade tures att på raddas för både sig i bän-
ar bänman bänman ifrån. Härar kan man på en för-
ställning om luss livlig trafik det då om rullbän stod
i landsbygd i landsvägarna, vilket om man också på
luss att de på lussvåg uppkomms av annan en bän-
bänman i ända vore dessa inte i sällskap. Taktiskt
här fanns på en trafikanterna påbörjade ställen vid lands-
vägarna i dessa platser vore man slippe passera ensam
i raddas det en raddas.

Järnvägen i med den uppkomsten av samhällen i affärs-
centrum här fanns påbörjade allt när det gällde
handel i kommunikationer. Ja allt, hela lussvången
sig intyck detas helst raddas samhällen bänman utvid-
ga sig i olika affärs/retig uppställ. Här bänman fanns
endast en lussvåg, ett på gaden i ett på luss där en
fanns bänman ligger. En ny tid gick in i bänman.

ACC. NR. M. 10364: 16.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

medliden stöd i land o äro granlandet Danmark hos
mycket litlig seden jämsögar som till byggda vid
byggen ca 1870 till.

Om den arbetskraft byggdes vid T. ex. Pelleris, som jag
hitt direkt berättas om, när Trifall i borden slapp
dagverksfrågor vid gårderna o den de unga de rikt
ing till stoden som hantverkare vid 1870 till byggen o
i måningan äro till industrier samt från hela bygg-
den till Danmark, den vanliga till jämsögar byggda i d.
o den kvinnliga som tjänstgör i Köpenhamn. En
jag, utfrågare beskrivit i de nämnda skildringarna
De flesta av Danmarks emigranterna bland jordbrukarna,
de som äro där arbetade med jord som saltare o jordbruksar-
betare på Jylland, som åter till hembyggda så och pigorna.
Det var en period på ett par till de flesta stannade men
måga av språk o red kunde ibland vara som hos den lilla
ut o minna om denna tid. Senliga kunde, när de kom hem,
för att stanna eller på besök, stolta med att tala danska

o lota sig knappast jinsti ritt undersmål o' även framhålla
det nya de kommit, framfrå hemstam rida o' back, andra
lät sig inte påverka nämnvitt varken behöfvande tal den
red utta framför när man rida något lärom i jämförelse.
"Sitt undersmål glömmes man aldrig. Dessa olika inställning
gav man akt på o' den framföras ut de gamla när det kom på
tal. Den intima kontakten med Danmark var nämligen
något så pass karaktäristiskt för 1800-talet att den vette
en viss mögel på denna tids period här. Det var dels lust
att komma ut som infamn sig samtidigt med de underlätta
de kommuniska tionerna, dels den rika tillgången på abbels-
mest här, dels den stige förhållanden som var orsak till
dessa "utvandringar" till staden i gamla landet. O' den
som flyttade till staden då stannade många där o' drog
andra till det, men många återvände till landsbygden o' reste
till staden endast för att titta något. O' de bergsarbetare
som reste till Danmark kom somliga åter med en ny mod
slut dock aldrig efter vad jag vet med stige kapital

ACC. NR M. 10364:18.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

andra som förjaktas släderna som föll det allmänna ten last
 jugerna ibland med ett barn utom fader. Allmänna önsketen
 de var att de svenske var bättre arbetare än danskerna
 själva, uthålligare i mer än vida på ö de fick ofta ledn-
 tillning inom arbetslagen & ledningens förtroende. De
 danske prämnarna ansågs också för mindre lustiga än de
 svenske & danske familjer i Köpenhamn ville gärna ha
 svenske jugor. Svenskarnas uttalande om de danske prämn-
 na var helt enkelt: "De danske prämnarna e inte till nåd".
 Svenskarna tycker alltså på 1840-talet i något mån ha
 haft mycket gott anseende som arbetsfolk. Där märk så
 och yppermän prämt spräddare. Spräddare var till för
 Köpenhamn för att lära nytt & för tidrenlig utbildning i
 somliga stannade där hem de att anses för de prämt i
 ypper där, många här stannat där livet ut och efter att
 släppe hemkomsten med hemlandet; de än det en. Andra
 spräddare återvände efter lärstidens slut till hemmet i hem
 de mest ansedda yppersmännen här i som en rekommendation

ACC. N:R M. 10364:19.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Jämbores på 1880-talet: från över 1900-talet första instäm-
den att en storslottsrestaurering var i Höjenshagen närm-
tid i sin ungdom.

Men man kan säga sig till en alltså hade man i de fle-
sta hem anfrågorna i sammanhang: Danmark på 1840-talet
och framåt i tiden, som bekräftar på i hemmet i som helst
lär i sin tid gästade i samma övrigt funderar var på
1870-talet första gången på vägen som till en viss grad ut-
vecklats betydelse, och från över 1880-90-talet mycket utmärkt
ja så högt var förhållandet att på vändningen så skildre
lust- och billigheterna som användades, så redan på 1870-talet
och från över 90-talet. Det blev för domliga nästan en varm
att resa till Höjenshagen.

Omkring 1880-talet också till omhändertagande så såväl ungdom som
hela familjen. Någon av de första, som blev en besöksföreläsning
dina där och besökte så andra, man fick inget som till en viss
grad sig till andra i ungdomens krets och så gav ett helt
sällskap av ungdom sig ut i sällskapet och på 1890-talet från

ACC. N:R M. 10364:20.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

nog ingen familj som inte hade någon ibland de flesta
 av sina yngre anförsluter i Amerika. Det fanns familjer
 där alla barnen var sig av till Amerika i stället för,
 men det kunde också ofta att många lämnade familjen
 när de var över 18 års ålder i så stora som
 rika familjer i det var rätt ofta förkommit i minnelse
 på 1880-talet att de ofta 6-7 års barn var utsvärd till
 Amerika i familjen som de lämnat i stället för
 till i de högre stället i sitt eget ekonomiskt god ställt,
 ofta var dock detta i stället för minnelse att de inte
 alltså tjänat vad de haft, ja man kan ofta utan minsta
 orsak ha varit i stället för att de tog sig livet av någon
 ja så rätt blivit rika, fantasier kan ha varit spelaren i
 just några just på grund av de fantastiska berättelser om
 livet i det präglade landet därse utsvärdande emi-
 granten berättade för att ha varit som något former, de
 som varit med om något i som någon kunde berätta
 li rätta även de som varit på tiden vid omkring 1880-
 skiftet

ACC. NR M. 10364 : 21.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Vid början av 1900-talet gjordes den förutångda väntningen att amerikanska emigranterna kom att bli en stor del av ungdomen från Lunds län och här. Förutliga tider innes de näst den äldsta delen af den svenska folkens väntning om andra världskriget. En del av dem kom till Sverige för att tjäna i armén och bli bräda. De kom dock undan för undan blott allt mindre tillgång till yngre arbetskraft för jordbruket liksom för industrin och till allt flera. I slutet af 1860-talet, då landets ungdomer ännu var kvar i hemstaden i undantaget förflyttade sig in i begränsat område och därifrån kom öfverflöd på arbetskraft kom, under de dåliga åren, (måsten under för de många byggena, så i östra Skåne och strax norr därför) tjänare för för nästan ingenting, ja jagat för Östen län som kom vandra till i förskott tillgick om att för tjäna i gårdarna för bara föda. Vid den hemstaden hade man näst slakt djuren och föda ej för den och därifrån ej heller arbete och föda för folket näst.

ACC. N.R. M. 10364: 22.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

det var därför ej endast arbetssamt utan under normala
förhållande välbygga benders ungdom som var riga
på dessa vändningar till den brädiga sluttbyggen
till mat & arbete. Ungdomen väntade sig sam-
tidigt längre ner mot sydöst till den rika byggen
den best & där var något bättre än just här i många
år den som var unga då på 1860-talet an 1870-talet var
många års tjänst, familjer i lott & Hennesdaga vad
de skulle hade att tala om som handelen i deras ung-
domstid liksom denmarks rejurer för de andra
Under normala förhållande var en dängeln då på 1860-70
talet 50-60 år jämte naturen förman & gärderna, kläder
i linbågar samt humör & stor m.m. En piggen var 32
år (därav de 2 år. fästingar) jämte linbågar vid
kläder m.m. Därefter kom de yngre tjänarans tiner i fulla
skala för de yngsta, vaktsjuker & barnen i 6-9 års ålder
med endast södan & något klädesplagg för sommaren. På
både denna rig 1870-talet ut, men allt efter som stöden

ACC. NR M. 10364:23.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

i emigrationen drog bort ungdomen minskade naturligtvis
överskudet på arbetskraft på landet, dock inte mera än
att man på en gård med 40-60 tda, ännu på 1890 ta-
let, tryg det för en naturlig sak att man skulle ha
de manliga & fria kvinnliga tjänare, de sista med mil-
lan 100 & 150 kr o tön för fullgod diäng o mindre för de yngre
o med 50 senare under denna tid upp till 100 kr för full-
god juiga o mindre för yngre. Då o något in över 1900 talet
hitt man då också yngre tjänare av båda könen o mindre
gårdar med till 12 tda, något som i senare år helt försvunnit
ipåga. Sedan kan lönerna stigit jämnt i samma mån som
tillgången på tjänare minskats o stannat dröjt in.
Först när de störe industrierna, sockerfabrikerna med
arbetet även o betsaltas i de störe tegelbrukerna som av-
löste de många små tegelbrukerna som försvunnit förut o
ägs o drivits av bönderna som hade lämplig lura o sine
egen o som medlades just på den omkring 1890 talet bygga
samt gjuterier i de uppstående samhällena vid stationerna

ACC. NR M. 10364: 24.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Men det föga en verklig konkurrens om arbetarna mel-
lar lantbruk & industri med i följande högre löner.
Samtidigt med den sig allt mer utbredd industri-
tern också arbetsvillkoren & därmed är man inne i den
nya tiden med kortare arbetstid, högre löner, större an-
språk på livet från arbetslivet, nya redan & nya för-
hållanden, allt nyfikenheter som man ett 20-tal år förut
ej kunde ana. På alla områden väte dröjs och på an-
språken i takt med att inkomsterna ökade i förmåner
som man för några år sedan ej kunnat tänka sig trygga
man som en självfallen sak.

För tegelbrukerna med sina många hvarstman & fähet om
det var ett stort problem över när det var möjligt sköttes i
ägarernas egen regi. Några hvarstman, ofta självägande hvarst-
ten med arbetet gjorde loss & kallades för hvarstman. Och en
den eller ägaren var till hvarstningen av stenen allt för stora per-
ring. För att ägaren (även om han lejde sin uppslag) som den
lejde tegelbrännaren kallades för "Tegel-brännaren".

ACC. N:R M.10364:25.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Sådana smätgelbruk lågo Tätt i bygden i Skarpsors socken
 fanns flera. Så fanns det tegelbruk både vid Svaneholmen
 ö i Svalids lön (det enda jag minns i bruk, på 1890-talet) i
 Gårds lön fanns tegelbruk så ock i Svaneholms socken i
 Lindby, också ett av de rista som nedlades. När de fjä-
 mat ut anlades vid Brjans på 1900-talet det stora tegelbru-
 ket är helt annan konstruktion i Skarpsors samhälle
 de arbetare som fick rysselsättning där hade först an-
 betat vid järnbruket så ock de som långt till de gjuteri-
 er som kom till ö långt till mig en del av de arbetare ö
 även av det arbete som rysselsatt ö haft rysselsättning i
 medjorna där först tillverkning av redskap till stn och
 bedrivits. Bostäder fick sådana arbetare själva tillåta om ö hade
 ofta sådana först då de i regel prämt bestodo av stens pl.
 allt efter som samhällenas industrie växte ut här också
 byggelsen därmed utvidgats. Så här det om de
 där man först kände till det stora tegelbruket
 vid Brjans på 1900-talet; begravarna redan många i allt

ACC. N:R M. 10364:26.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

mera utbyggts & utgår nu nästan en "Stadsdel" där många
sittat arbetat som andra br.

De stora spammets - timmer i andra affärer som
uppträda i samhällen sådana som Helsing öfver de först-
nämnda till stora delar i Grön, 1880-talet, som följande
till de stora affärerna i Staden, följdes eller övertogs
o utvidgades av prästgammarna personligen och ortens folk o
i Grön både stad o lath de. All verksamhet i samhällen
där arbetskraft från landsbygden, anbringas på staden,
det var finare bland o arbetstiden var kortare. Redan så
mycket samhället börjat växa ut kan man säga att en viss
skallad mellan dess invånare i landsbygden uppstod
Fanns det någon möjlighet ville gärna samhällets invå-
nare ha en lite förmåga något som var ganska märk-
bart i min barndom ^{och ungdomstid} det var nästan något av tabu i
landboer, hos barnen i skolorna framträdde den skillnaden
samhället barn ville inget förmåga i landsbygden utbrast
därifrån att de brödde minn samhället i gida i dess skolor.

4
I den därtill gummbröth medfride också den mänskliga
arbetskraften allt mer born att ersättas av maskinell kraft
i en mycket gick in även i detta hänseende ö över om
de äldre ställde sig trehanda när det gällde ny modig
betena liksom de gjort inför jämping & jämpar
20-30 år frut så bröt det sig ändå fram. Den första ny-
stygande skridmaskinerna infördes vid 1890-talet in-
gången de gamla med blandad misstän & beundran & när den
första nybinderen kom till orten, till Skunkavilla i H-
Bosup något senare på 1890-talet fälde med en Bergström
ett yppande som än varit att bevaras som typiskt för de
äldres inställning till det som var nytt: "Det är den bästa
maskin jag har sett, han lugger i bingen & fäskur i sin
dög var det ett hastigt insteg, & på somliga gånger kunde
man då se 6-8 kullar ofta varandra i red utgående räder
i de stria fallen med lje, medan lika många eller fler
korvar kullade upp & bränd medan man i gammalmodiga
den man var mindre konservativ eller annan humör som

med i den hastiga utvecklingen kunde undgå otidiga
eller åtminstone utlöggare i gjorde det arbete på dagen
som man i den andra behövde veckor till i med undantag
en ringa del av den arbetsstyrkan som behövdes i den första
och som också i regel skulle ha kostat. Just så berättade det
sig i min barndom på 1890-talet då den nya tiden trängde
ut den gamla i detta som i så många andra lämnade. Hus-
mansbömmarna som intill dess haft ständigt arbete i gårdar
men under den då långvariga vinter tiden förlorade de en
stör del av sin tjänst i saknade den också till en viss
men kunde sig ganska fort, lestat som samtidigt betrod-
dingen kom till i gas kompensations läfva. Kristallens
större anläggning mest till följd av maskinernas inlägg i
skrånsarbetet.

Turkarna, som också blev till större del (ej helt
då sig alltså kunde slagträskas till länghalm) överfö-
diga då först först: redan en turkarna kom till och
senare gjordes under det arbete på ett par till dagar som

ACC. N:R M. 10364:29.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

flera man några än förut haft sysselsättning med hela
vintern, var också en arbetstid som blev överskridig till
den del. Skogarna dränkades på byggena vintern igenom
intill 1880-talet; längre där man höll fast där, i
löst-trädena stilla kunnande det inte arbetet
kom att vara till det friggarna. Vid mitten av 1890-talet
tråkade man somligstades på angränsar som ambulader
i somligstades på hästtråkade på medelstna gårdar
på omkr. 40 till, men när 1900-talet gått in var det endast
en o annan som höll fast vid sina löst-träden o då endast
en i annan småbrukare, även de flesta av dessa gick in
de tråkforringar som då bildades. Den yngre genera-
tions arbetare som först behövde för lantbrukets tidsvidande
arbeten som kom att utlösas i en landbrukning av mark-
nerna. Engjordes så för industrien. Samtidigt därmed
blev det också allt mindre vanligt att arbetarna ingick
i bondens hus något som för varit allmänt, även de tråk-
män som ofta 1880 förbättrade med angränsning kom så små-
ningon

att posta sig själva o redan på 1880-talet kunde det vara så
att de endast fick en måttid i måle rym när man mätt upp
en såldes chassa o när man hade turkat stat. Vid angöringen
kunde arbetarna i regel intä för sigot 10 tal i redan hela
posten i den gård där man var run: man tid kan man på-
gått denna princip nästan allmänt med monstern från de
större gårdarna, p mindre egendom desto mindre kan man
hållit fast vid att arbetarna skulle ha posten. Turiga läsa
att man inte haft arbetare jämt utan endast spradiskt.

På den man nog säga att ägande till eller administration be-
hållande rätt om skiftet jord, jämvägaras tillkomst
o därmed byggnaderna i lands byggnaderna i städer o i små
byar upp komst, maskinernas intåg i jordbruksdriften,
övergången från vegetabiliska till blandad produktion
samt mejerierna o slakterierna o sockerbeterna o sockerfabrik-
odling o produktion o det som i materialen liksom de
främst känne tecknas den nya tidens intåg i
byggnaderna o tiden därpå kan sättas jäms med 1800-talet

ACC. N:R M. 10364: 61.

85.
60.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

erbjöde läraren in natura med sed o fränste efter hvarmanens värde
o barnens antal o på samma sätt tog man snart lärare o barn
i bondgårdarnas stuga där det var engångsskola o. s. i. Gärdes
där min mors morfar som var född 1825 gick i skola, en knekt
var lärare o skräp fick barnen då njätra lära sig om de ville
det ingick inte i undervisningen ej heller att läsa skrif-
telserna, man lärde inte att läsa "efter stemme" så de kunde
som hade till 1918 därmed menade han just att han inte lär
sig att läsa skriftelserna utan läste jämnt i ö. Skriv
lärde han sig njätra, han blandade rot o vatten o droppade gäs-
summar där, skrev rätt namn rätt bra sedan han var på
dette sätt, många av hans jämnåriga kunde inte skriva
allt o knappast läsa o somliga lärde sig sedan de var
vuxna ja t. o. n på äldre dar. Skolan påskades nog alldeles
på många ställen på folkskolestadgåns tid, cirka på 1850
talet fick barnen i Skurup, som ja ansåg för sin tid som
på folkskoleundervisnings områden, som första undervisning
av en skolekare, Skurups by. Han skötte rätt ganska sam-
tidigt

19.
61.
som har undervisade i lärosal var stugan värmepåsar och jäm-
myte med trögskeder i. Det var nog ett slags småskola och riklig
läsare följde eleverna. Denna läsare hade som de flesta under
då börjat läsa skola utan föregående utbildning men som
när förskoleundervisningen ordnades till seminariet och blev utbildad, och
så måste alla dessa knippar eller halva eller annars samföra
läsare som skoll under vissa åren för folkskolestadgans tid.
En värdsten för barnen men ett steg runt och mycket tid var när
de omkring 1861-62 skulle läsa sig läsa stensit. "Lätt" så de de
för detta kunde man då ordna privat undervisning så i
Husum där man var och var för sig i sådana privata skola
men man gick i läsa och man var född 1848. Med skolgångens
iakttagande var det emellertid mångårigt och även skolan
annan så rent som på 1860 och början av 1870-talet ganska di-
ligt beställt. I fattiga hem skickades barnen då ut att
tjåna när skolgången skollat börja, som bekant och mycket
och barnflickor, och så blev man framkallat skyldigheter att läsa
barnen gå i skolan skollade de på fattigdomen i ansåg då denna
osundig.

ACC. N:R M. 10364:63.

FF.
62.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Si hade aldrig min far i hans system, de var 8 system i frida
mellan 1856:1859 i skolan, bevisat någon skola en enda dag.

De lärde sig dock alla läsa i de flesta av dem även en skrift
o räknar, de mest intelligenta av dem lika bra eller bättre än
många som gått odelat i skolan, det som mest skilde dem
ifrån de skolbildade var språket, det var omöjligt att i
den att fatta att inte enda skulle stava precis som de lärdes
o att på den att för att jorden var runda som att varit en
stort omöjligt: "Kan Du gå på huvudet?"

I gränsen i skolgången oeglementat, det var
mer ännu undrydande under besöksföret o det tycks som
dessa innerhet därefter att det som var förskrivet också

skulle uppfyllas, det var en självklarhet och där att barn
mer på 1860-talet skulle skolas in o för i skolan när
de fylldt 7 år i skolas ut o gå o läsa när de fylldt 15 år,
o såväl lärare som präst följde med i känds familjerna
o barnen o ingrep i bestämde när det ordförades, även till
idioten gränsande barn måste gå i skolan tiden ut eller längre.

ACC. N:R M. 10364:64.

86
63.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

En lärare hade alla skolpliktiga barn i en stor indelad i klasser
och äldsta eleven som inte hade nuan kamrat eller inkännt
jick lära de minsta som skes med primar i sandlådan
A.B.C bok, Elmsboken, Frägebögen - katekesen och bibel berättelser
eller Bibelsk historia och så var lärarböckerna första tiden i
lärares för fullständig seminarieutbildning utan endast vissa
kunnen för att på bara kort en tid i tjänst. Men de fullständigt ut-
bildade trädde till på 1860 talet som fullständiga lärares böcker
i både räkning, geografi, naturlära och man lärde sig också även
läsa. Det skymtar att lärare först uppmärksamhet på skolan var
den gällde de allmänbildande ämnena, kunde förstås läsa i
skolan och räkna ihop och i hela tal redde de sig. Skolan rige-
rade det hela med räkning, linjaln eller "alumnitext" som
som den användning även för de minsta förskolan, mäter,
måttvisor och förskolebarnen och de rikas barn var ytterst
vanligt ändå till en ny tid som präglade på livsstil och
gjorde in, ibland inte för en stund av 1800 talet i dessa för-
På 1880 talet som på måstolan till med lärare för de

ACC. N:R M. 10364:65.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

mindre barnen. När i skolan, förutströkt hade en lärare med und-
dast mästarkläare-examen skött undervisningen av alla barnen
inom ett lundska taler till 1880 talet, ja den hade till och med skött
av hans dötter när han blev gammal och oförmågig och hade in-
gen annan lärare än den som fäst av sin far. Den jarnns de poj-
kar i skolan som blivit försatta när kriget konfirmations und-
visningar är ofta in i som då för mig sitta på skolbänken
till de närmast sig exerceisaldem i sad en som varit med de
Denne utbildade vikarie till och så examen med sin vud
älder. Stenleik beträffar krigs varicande elever till och belästen
helt oklar kan då för mig säga att här i rocken som den nya
tiden till bygg den med skolan när det så på 1880 talet som
fullt utbildade både folkskollärare i mästarkläare sinna i
de ny skola bygg den för den pion skola.

Bland de förnämde, bönderna kan det ofta några som givit
den lärda vägen, lesevejen. Förmliga blev mestis andra valde
andra barn, andra åter som tillbasta ofta ett misslyckat för-
rätt. En sådan användt student ordnade med privat undervis-
ning

ACC. N:R M. 10364:66.

18.
65
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

en barnen i en nyptur hem omkr. 1870 o där tog han även emot barn
från andra hem en privat skola alltså för sådana som ville läsa
från alla som på allmän skola var till staden o staden. Man
var något främre än andra när man hade en son eller dotter som
låg i skola o staden o en mors dötter var såvitt ofta att ha
med som skulle predika i socknens kyrka, ofta hade man några
mest bland de närmaste antingen o många av ständiga
männens redor o bruk ha den vägen letat sig fram till bonde-
hemmen. Dock bläste det bland de löda också andra vinder
än de religiösa som man i allmänhet kunde till
o det var långt ifrån såvitt att de närmaste dötter om en
mest med hals i grannskapet bland sina närmaste gick
i uppfyllelse, det kunde bli o blev ofta en missförhållning.
Om de kyrkliga vänner var jag uppfyllt skrivit för Lands-
målsarkivet o även i mine skildringar är livet bland all-
männa under 1800 talet för d. K. F. nämnt något där. Man
gick under hela 1800 talet fäst i kyrkan, det var en djär-
faller sak att man skulle då gå; antingen gick man varje

söndag. Si alltid de högkyrkliga läsarna under 1800-talet som de
 eller gick man i sin ordning. Si och med nattvardsgängerna man
 gick bestämda gånger, att bli borta från kyrkan o nattvard utsågs
 som ett tecken på att man föraktade i föraktade det som var heligt
 o för en sådan person tog allmänheten avstånd även på 1890-talet
 att bli utsedd för gudsfröknare var något repiskt o beklagans värt
 I hemmen läste man söndagens texter, psalmer i någon predi-
 kan, de riktigt gamla ibland i Norrings postilla, annars Luther
 smitt eller Schminers (stämning?) spålskott o förhörs i-
 skriftig man (i kommunalrummet när det gällde kyrkan sist tiden). O
 kommunens förbörare i kyrkan i samband med täckning till
 nattvardsgång stannade även i min första ung årstid vid
 början av 1900-talet många kvar i kyrkan, alla de gammaldags
 högkyrkliga läsarna som då även var i livet o gick till natt-
 varden nästan en gång det var nattvardsgång, då i kyrkan
 första söndagen i varje månad. Dessa gamla som alla var väl
 kända av de gamle kyrkobarnen som mycket väl hinner i
 sin hustru om i var och yttast gärna på prästens prägar, läng-
 samt

ACC. N:R M. 10364:68.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

o med första andakt. Några år in på 1900-talet när dessa gamla, som mot
statet var nästan de enda som stannat kvar, gick bort den ene efter
den andra o en ny tid alltså gjorde sig märkbart, blev det också slut
med dessa församlingar. Så och redan att bevisarna lät kyrkostyrelsen
som för intill rekommenderat varit oreliga för att intill något
10 tal år innan hade ingen lamsängs kvinna fått gå ut bland folk
förrän hon blivit kyrkostyrelsen. Det var först de s. k. kyrkorna som övergav
denne red o så medat till bruket sig helt slut först i de större försam-
lingarna o o skugga med samhället i så måfångon när 1900-talet
gick in även i de mindre mera lantligt betruade. När jag gick i
kyrkan varade prästen för låta redan kyrkorna som till ingen nytta,
den nya tiden. -- År 1890 var det ännu red att en kvinna som fått
sitt barn utom äktenskapet innan hon fick gå in genom kyrko-
dörren först skulle stå skrift inför prästen o bannas, då i skri-
stian för guds tjänstens brida, kunde då inte undgå, då
hon inte blev kyrkostyrelsen för att detta gick för i kyrkostyrelsen
skulle hon, dåmpa sig o också en kvinna sig för att följa en tro i
kyrkan, hon skulle också följa med när hon stå skrift o fick

68
då jag med in den gamla vägen ö det om "hant" även för hem. Detta kyrkans
hända grepp om individerna slappade på från 1900 talen ingångsifflarna
redan framt, alltså ö undan för undan blev kyrksbesökernas an-
tal allt mer utökat på att det nu redan till 20 tal är endast är
en bråkdel av vad det var ännu i min barndom på 1890 talet
då det var varit en folk på vägen med kyrkorna vid gudstjänst-
tid o man iakttag all gammaldags anständighet i samband där-
med. Ingen kunde till då tankas cykla till kyrkan, det skulle
väckt uppmärksamhet o gjorde det också för de gamla när det började så,
när om så många gånger även de kunde övriga till cykeln för kyrksföreläs-
när nästan nästan började komma till kyrkan på cykel, för ca 25 år
redan, åter den nya tiden :-

Fadderna tyckas ha tagit rätt ansvar mycket mer på allra
för när de skulle vara för barnet än i senare tid. De liksom
ansåg sig ha del i barnet o det tröddes också i äldre tid att
barnet nägot hem än bror på både fadderna o den de kallats
upp efter. Gudarna skulle också lägga en päng eller vittra-
shed som gavs på barnets bröst när det efter efter mör i sin

dogndräkt & kläda upp det när det skulle ha sin första beklädning & kommande
det så var med när det befrämjades & njöt av de rika treflen. Li-
minstone till 1907 talade brödet varken som dess enda uttryck.

Om begravningsreda har jag skrivit meddelat. Innan 1890 talade
föreläsningarna i begravningsreda i kyrkan, för i äldre tid präst-
aren för från ingången till kyrkogården för & njöt av prästen, efter
1890 talade man i kyrkan i begravningsreda i kyrkan. Det
kunde man inte införa brödet i begravningsreda i kyrkan
att gamla personer uttryckt en önskan att bli begravningsreda i kyrkan
när de var varit brukligt under deras livstid & man tog då brö-
det där till & det blev enligt deras önskan. Raskillnad var det
gäldade begravningsreda i kyrkan & varit särskilt påtagligt i
Skurup där så länge äldre prästarna skifte sig och var
att påta bestämmelser. År 1912 var det då vanligt
att en vanlig enkel församlingsover var endast som halvsö-
pp i kyrkan där gången delar sig & där föreläsningarna i begravnings-
reda efter enklare möjliga ritual utan massa & utan att
prästen redan följde med & lyfte sig över gravarna. De mer an-
sedda

stift födes upp medafn brett ö den förkom likhet i ifland begränsning
närda ö prästen kunde gå med till grova ö säga några ord. För en
något likhet kunde på prästen på något som erkänsla i sinne och
situation. en vittnesmål e. d. på beaktas det från 1890 talen.
Endast särskilt anordnade personer, ständs personer, blev skap
och med den jämställdas stift födes upp i brett i jorden
med fullständig rätt. Denna rangskillnad tog tröst slut
över den ö alla lik blev upp i brett när yngre prästmän
trädde till omkr. 1914 eller 1915 i Skung. där boken varit mest
utpräglad i måförsamlingarna med mindre kyrkorna och
in i de sidan skillnad beträffande platsen kunnat förekomma.
Begränsning i stället av jämspillingar i särskild plats, något
liten (i undröst!) av kyrkogården blev slut innan 1900 talen
gick in efter att intresserna mest slutet ha varit försmäl för
olika teckningar ö vidningar när det gällde att på personer
som tog till liv med her i jren. Jag minns ännu att man
i min barn åren uppmuntrade mig och man emellan när det
ringde jämspilling för en sidan person ö blev blev riktigt

begravd", "han kedd ändå bläja n' sål o' d' så--"; "m' de hade vord
fön eller de hade vort en jeförstodare så--" kunde det då betyda.

Bruket med full förning, krus, min, mjölk o' karn. Fattande
1860 talat ut men på slutet av 1890-talet kom det att stå i bjud-
ningskort till bröllop eller begravnin. Förning undan bedes-
mågot vin i alla första början ignorerades men ganska snart
gick det vad beträffar krusen, minnet o' mjölken men brö-
tills beträffande karnen som var något för sig ännu en tin-
tal år in på 1900-talet eller något längre då stötket i det
längsta liksom fast därvid o' gr' så ibland än i dag. Kärnen från
grannar o' vänner blev slut när de inte längre kom in på brann
alla i skurs av ägarinnorna i delades omkring alla utan man
stod ute vad som behövdes så inga bekymmer kunde kom
att förekomma när mältiden var slut d. v. s. när man gick
in för mer melen sörjning, o' en yngre generation med nya
ideer, en ny tid gått in.

När man på 1880-talet kom underspränd med att även vanlig
allmogefolk, de som stannade i hemmet började mer o' mer
skapa

ACC. N:R M. 10364:73.

67
72
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

är förstås för att kunna läsa sig i den tid som gick in och varit behö-
gjorde sig märkbart som ej kunde tillfredsställa varken i kunnen
eller vid högre läroanstalter, en allmän bildning ättern till
som som helst som skolors folk högre skola. Till den byggdes upp
den som att känna de konstskaper de behövde i den nya tid
man gick till rätta i som man redan delvis gått in i.

Redan på 1890-talet grundades en mindre privat elementar-
skola, där de som ville öka sina konstskaper eller ämne
studera kunde få den första grundläggande undervisningen
det var en mycket enkel skola som det inte talades mycket
om. Konsterna hade varit länge, men den var dock en föreläsning
till den senare tillkomna elementarskolan - konstskalet mellan-
skolan - realskolan som den hette under olika perioder.
Detta var skolan där under den tid det nya brötes igenom
tiden på 1840-tallet var de som. Folkskolan i senaste tid är
det ja inte att säga om det är ja alltså väl bär i likhet.

Om härskerskapsen på 1870-80-talet kan jag utfrågare
redogöra: var en högskola som grundtjänstgöringen för lands
mätarkivet

ACC. N:R M. 10364:74.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Strömningarna i tiden som många på 1840-90 talet örlika
mycket aktiva grupper bildades först de religiösa, såg i sin-
ne även hög kyrkliga ö belysning av de renare, lutherska, prä-
missions förbundare ö baplester, så guldtemplare, fristänkare ö
så arbetarvetsen, allt hade hög konjunktur då under övervin-
gen till en ny tid, den ena vägen efter den andra drog fram
genom bygden, allt hade intensivt dock ofta endast för en kort
tid, även prästningarna hade för en kort tid på i skuggan vid
bröjen eller mittan av 1880 talet. Det hela verkar kaotiskt när
man nu efter så många år söker på något sammanhang i
det hela men kanske en del också i verkligt uten behöfvande
alla dessa rörelser enligt de gamla berättelser när det gällde
de andliga rörelserna ö dessa gamlas berättelser som jag tror
man de hade som man äro förtä ö som vänt med.

Det var inte alltså så att den ena rörelsen solvte den andra
utan de kunde vara samstämda eller gå in i varandra, därför
kan jag inte ta dem i ordningsföljd. Jag vill börja med
rörelserna i hög kyrklig, Phactansark, anda på 1860-90 talet

844/75
som här i Sövestry i Tullsting tyckes ha haft till uppförsmann pastor
Bring som visst senare blev förste stånden för Ersta dia konvinsstall
men verkade här som ung vice pastor då turkigen vid slutet av
1866 talat. då han sedan vid brifan av 1870 talat tyckes ha efterträtt
en mycket tankande mildt evangelisk pastor, Edestrand.
Det fanns flera yngre präster i orten av Brings strängt lagisk-
religiositet som genom sina predikningar i bibelförklaringar
väckte folket i satta rummen i vaktning. Vichelsen grev många
i människors drög i stora flockar till de kyrkor där de pre-
dikade i följde efter prästen till sammansamlingar i kyrkan
i därifrån till bibelförklaringar i det fria sammaritid mör-
dag efter söndag. Men lång vägen är var. Man sökte prästen
i en bildad samtal i förmodade sig till den präst man så på
förtroende till i sökte hans råd i allt som angående förhållande
av mest intima karaktär. Kyrko besök i gudstjänsterna gick
före allt annat, hemmet församledes ofta kallt. I hemmen gick
man tillsammans i läse i ungdom i dessa gammaldags läsare
vilka samman levde ut mer än som alla bröta, de voro många

86
75

innan vid skolskipet i tvärlinjen var så omfattande att den ej endast
medan den pågick utan även rätt långt efteråt satte spår i
tiden, dessa stränge allvariga lärare tålde intet skämt & lag
erständ ifrån de efterföljande glädde 1880-80 talets evan-
geliskt betona de lärare. En person som bröts av den logiska för-
hållanden men sedan gripits av den andra tvärlinjen kunde bli en
god kristen personlighet som hade vunnit för både allra i glädje
och de evangeliskt lutherska grundades missionsförening på
1880 talet kunde något förut & man byggde missionshus i
Skump. Då blev det också olika inställningar kom fram
hos prästerskapet när det gällde den nya tvärlinjen. Förmlige av
prästerskapet fördomde helt all på förhållanden i den andra
däremot från predikstolen, andra latsade ej drom & andra
även etablerade samarbete med de evangeliskt lutherska,
deltog i & predikade vid deras möten i ordna de gårdar en
eller två dagars missionsmöten i sina kyrkor den omöjle-
de präster i Ahlsman & predikanten talade sibtet t. o. n. på
si ordnat med predikantturner att de fick sändagar för

sine områden på predikanten kunde predika i församlingen. På på
 1890 ö fram över 1900 talet ö mig an. Inte långt efter de evangelist
 lutherskas uppkomst skedde en delning de sk. prä. valden.
 Strömarna skilde sig ifrån ö bildade församlingar med
 egen lokal ö helt skild från stads kyrkans präst. Lokalen
 "de prästsal" hade då (vid slutet av 1880 talet ^{under början av 1890 talet} Tröskena) byggts
 som gudstempelsal ö kunnat bli ledig då iörelsen Tröskena
 redan kunnat gå tillbaka. Tidpunkten här här något senare
 för mig då jag inte vet om de prä. haft annan predika orsak
 mellan ö först när gudstempelsalens in på 1890 talet på allvar
 gick tillbaka på allvar övertig den, kanske hade de förut
 endast lärt den. Men av gudstempelsalens hade en kort
 glansperiod på 1890 talet ö något förut, det var något nytt
 om den folk man var oron vid sådant, det var sensationer
 när allmänt kunde förstås blott iörelsen uppkomsta predikant
 iörelsen förstås också att tillfredsställa ö den folk där lides före
 drag och och med piluppsmitten med den ö värja däng ö
 musik ö förplågnad i lämpliga platser i hemmet så vid

sköttes vid Brannholm där plats uppläts. När så annat kom till
i det förbränt upheltas bekog och intressat bröt i särst
försvare som drönde medel fullt ut och rusa på utom an
den som stod närmast till.

Frälsningsarmén försökte som nämnts redan vid början
av 1880-talet bilda en här i Skump & kvinnliga soldater
gick omkring i bygden i fjön & spelade samt sålde stads-
vapen men deras motstånd strider i de fick aldrig verka i fred
de hade nog inte heller något stöd av befolkningen som hade
något att säga till om i deras saknade all förståelse för
deras metoder, prästerna likaså. Det blev omöjligt för dem
att de inte fick vara i fred, de måste sluta sin verksamhet
ganska snart & återkom inte i bildade här för en 30-
tal år därefter men fick då just för i folkets & prästernas
förhållande med det samma.

Åren 1890-1895 hade haft omkring här i orten i
på 1890-talet för mormonagenter omkring & visade an-
gående bland kvinnorna i första hand. De ställdes till ungdomen

ACC. N:R M. 10364:79.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

78.
79.
no den de drög fram de de alldeles förvillade dem som gräpas
dessa förhållanden. Det var ju i en tid de afvechla begärde
för många som ett förlovet land, det gjorde kanske rätt till.
Det fanns kvinnor som lät dröja sig i övergående make i barn
i resten till Wtha, till Sion, somliga lät dröja sig men drög
sig för att besa utom fridag ut bylla skinnarna till de
de var. oflömligheten ska som inte kommit under inflytande
av agnarna till avstånd från denna form av elegier.
En modsig förnåga ut sätta minnen i valning hade denna
lära i dess förhållande, offren förordade kontroller över sitt
begrepp, band stöts hem roos upp man tiggde i formade
i förbarnade eller vilsigade. Turskilt uppind blev stäm-
ningens sidan en man Bourke i Himmings, som förlovt
både tvistom i dottern till minnerna i dessa tannat
tannat i rest till det nya Sion, kom tillbaka ensam efter
att tillsammans med en som ha rest över för att stå
upp i återgången de förlovt. Ena hade fallen för ett stort
den en jät för indianerna men de fördoas genom öfverman vid

78
söndag. Allt gick minstyckligt för honom i han hade haft det
västiskt värt, i gissan sett de han varit för jag. Denne fört
långt och tack man blev efter denna resa mycket sluten i all-
vaktig o man såg honom aldrig lysa upp sade mina frände
var som kände honom. Han gav efter återkomsten ut en
bok om sin resa o sina olyckor som en varning för norrmän.
Närman i åren hans tal var mest en sådan varning. "Ber-
kers båg" lästes av alla i norrmän i man talade mycket
därnär men sjöls kan jag aldrig komma att att se någon
av dem, den som följde i mitt hem om frändstätt för
min tid o så blev det mig allmänt. Åron en vis: "Berkers
vis: faras om skildade samma, den kan jag för ofta varit
vingar på en mycket vacker vis. Seder:
"Bekläd dig med fantasiers vingar o tag min hand -
o så skildras den dramatiska resans alla olyckor i wäng-
luter. Öfver i min barndom sades kunnat den mina för-
äldrar kände var norrmän som drog sig för att resa o
en jag som min men tjände samman med en blod de

ACC. N:R **M. 10364:81.**

43.
80
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

som lät döpa sig, de som verkade lända men efter vad det sedes
alltid något ifrån, deras öde tycks ha förblivit för dolt. Ty-
ningarna efter denna väg i tiden växte sig så in på 1890-talet
o rörelsen glömdes inte så länge de bodde som kastat sig med den
ti/annas det ännu en rörelse på 1880-90-talet som på ha
ett anmälsnande, den kristna kyrkan. Persner som förmedlade
allt som hölls för heligt använde sig av den där de hölls tal o
fördrag där de förskaffade sina önsketen o förklarade religi-
onen o bibeln o utgjorde allt som var med Gudstro o
göra. Förstiga lände på dem en ny fikenhet o reflekterade
inte vidare däröver andra som gripits av den radikaliseringen
som verkligen med den växande arbetslösheten var på väg
högt med om inte för annat så för att visa att man var med
sin tid, andra beklagade o tryg utstånd från söderna förkom-
man i vilka inte ha med dem att göra.

Något av Svedenborgs läror lättnade också med den folks
djupa bager. Ett par månader var ny tid för och också Gennings
baser en kort tid då Thindberg o Tarsisbjörns.

som lät döpa sig, de som satta bänd men efter vad det sedes
 aldrig något ifrån, deras öde tyckes ha förblivit fördolt. Dy-
 ningarerna sju denna väg i tiden sträckte sig vi in på 1890-talet
 o. varken glimdes inte så länge de bodde som väst att göra med de
 liksom det varma en iörelse på 1880-90-talet som på ha
 ett ommanande, den kristna heliga. Persson som förmedlade
 allt som hölls för heligt använde orden där de hölls tal o
 fördrag där de förskätsade sina önsket. Frilöjligaste religi-
 ösa o. bibeln o. medgavde allt som var med Gudstro att
 göra. Prudiga bände på dem as nyfikenhet o. reflektioner
 inte vidare däröver andra som gripes as den radikalism
 som beaktligen med den yppande aktiviteten var på väg
 till med om inte för annat så för att visa att man var med
 sin tid, andra beaktade o. tillg. utstånd från sådana förkom-
 mare o. vilka inte ha med dem att göra.

Något as Svedenborgs läror tillade också med sin jaltens
 djupa lagar. Ett par mån er en ny tid fick också. Rönung
 bygs en kort tid då Prindberg o. Tavesströmer.

På den då arbetarinnorna här som överallt annars o den smit-
ten med entusiasmen, missar i myfikenhet även här o
när man också i sin maj-demonstrationer eller annars
offentliga möten blev det stn folksamling första även
med myfiken. Här alla låger Thorsen som pachtvaktmästare
i Ustads folks park o Per Olsson Hansson som ung agitator min-
ner om. På den Folkeets park o - hus o de första även när det
var nytt huset röjessivet nästan helt till denna röjess-
plats o andra äldre röjessplatser i trakten följande för
några år sin betydelse, men nyare väste upp o drog folk
till sig o därmed är man framme i en röjessindustrien är i
dag.

Politiska intressen som fört var nästan obefintliga
hos småfolkhet när man istället ofta lyftade fick från 1890
Tulstén slut då arbetarna började röra på sig till o när all-
männa rösträttern kom till blev det en helt ny tid som gick
in i en vlog i detta hundraende året som samper nalla
klasser också fick part med det samma.

45.
82.

Beträffande biskopshuset i äldre tid har jag varit
närmt att fördera omkr. 1850 ganska allmänt byggde
en sine gårdar. Detta tyder ju på att ett visst väderland rätt
fint då. Det berättades också att fördena då hade god råd
att stanna vid gästgivargårdarna vid sina stadsbesök i
att de köpte med sig hem hela tunnen brännvin åt sig i koti-
nialvarn m.m. åt hem välet något som den fattige knappast
hade råd att skaffa sig det minsta av då. De rika i
år 1860-talet var några år, men de förden som hade större
laga av spännmål på förgäende år i de tycks ha varit
många gjorde sig då stora förtjänster då råget kostade 50 kr.
per tunna. År 1870-talet måste gick in nästan det också ha
varit ganska tiden då de förden som hade för lite förmåga hade
vid att låta sina brinn i eldhus ligga i skåp eller vid
brännvin i badstuga i annan plats i badstuga och dricka brunn då.
Det var fint då att vara bled till tals och beträda en
rädas rejora varje sommar, så gjorde fint folk.
Männor som fick stanna hemma för gänna brändes tillräckligt

46.
88.
på borg och gästgiverigård, somliga västan dageliger. Ja, inte
alla heck råd men gjorde det ändå så länge det gick.

Alla kända högkonjunkturer ha haft samma bakgrund,
men de varit över hur det kommit ett bakslag. Lätt jämföra
hur också varit lätt gången i detta har inte tiden förändrat
något, människorna äro sig lika trots allt som förändrat
omgivning dem det är endast medlen som förändrats men
med ören har människorna fått att äro sig med på alla
orsaker. När bruden på 1850-talet fick lite mera att äro sig
med kunde hon ofta också läsa eller skriva öron öfver läsa
att hona det ar. På 1870-talet såväl som på 1910-12-talet när
tillgängarna ökade också anspöken i samma takt
man byggde önskalade för att sedan när högkonjunktur
en var över kunde varit alla yngre tagit vägen öron för
blir det bara tiden är skuden fram.

Uppåt först varit yttoständigt i bildning öron varit
en högre levnadsstandard med högre anspök på livet
har det ständigt gått, stillo har det aldrig stått.

och en kommunikationens i den nya tiden.

Mycket mera skulle vara att säga beträffande jämnögas
tillkomst men jag har redan beräknat en fögels om:
"Kommunikationens införande i bygden för ändrade
skulle. Några punkter i dessa som vill jag dock försöka
vara: En jämnöga skolan - först planerades som
skolegästgästerna beträffande nytt i gammalt som byggdes
fick riktigt i dagen. Det var vid 1870-talens ingång just
i den tid då gammalt i nytt började stunda om makten.
En del av folket var villigt att göra nya redovisningar
i de ämbeten medan andra ville besvärligt fast vid det
gamla. När det så blev fråga om andelstextning i jäm-
någs församlet var de förståndiga många att komma
med i förakt med de rikstänksde värd rekade
i var omöjliga att överläsa, det hade gått ut på sidorna
mycket lång tid för i några jämnöga ville de inte betala
ar i de skulle då aldrig sätta sig upp på ett ting de
ville helst inte se det ens det skulle bli sedda i stället

är det hela. Det kunde också att de lude rätt återstående till
vill just vid sin åsikt i alldrig öfste tag om de så kunde i
innre tynga den tuffen är. De lofsade inte om att jämvägen
existerade ännu, ja även de flesta individet beror på
dessa. Dock kunde somliga som i början varit helt emot
änka åsikt när de jingo berättade den utveckling som Her
följde.

Jämvägen går fram över en rad av gräs i det var jämna
ögarne ur dessa som iorade för jämvägens tillkomst
just här därför kom också jämvägen att kallas för:
"den gamla banan". Där fanns Hattbyen, Bönings, Käs-
byholm, Hattbyholm, Ryds gård, Rydgården, och vius by
i Charlottenlund utmed den i i närheten öppnades en
den gr. banan år 1872 nämner också ögarne till dessa
gräs som ju var de största aktioägarna också: "Lyft hatten
för Beck-Fris för Hyämbod och Thott, för Hallenborg
Posse och Piper - - -"
Så kom också andra jämvägar till i denna byggd Bönings-
P. Torp

5 Tulleberg-Rydsgränd. När man byggde den smala, beströdda
del, arbetade man från båda ändar & skulle sammanlinda ban-
delarna vid Klostergårds station. Denne ägdes av B. G. T. Jön-
våg & man kunde inte komma överens om villkoren för in-
dragning till stationen av den nya järnvägen. Där stod man.
Knuten fölls på så sätt att man gjorde ett klack i lin-
jerna omkring & en natt när stinsen "var riktigt svart" så
blev intet mäktigt förband man delade över stationen &
brände igenom. På den tiden & det redde också ut sig
mer det både protestades & skrektes en del därut i den
'svarta' stinsen kom man väl ikäq.

När det första tåget kom här från, minnes vi inget väl av
de gamla, var det höglid då betydde "den vajande jonen"
att: "då öppnas den gamla banan" som det står i visan.
Alla som inte var meståndare till järnvägen & som kom-
de komma ifrån skulle vara med i re på tåget. Det var
en upplevelse & att passa på & se tåget när tillfälligt gavs
var något som länge hängde i "Lunken var buren" var muck
namn på Lohs mestint.

ACC. N:R M. 10364:31.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Men om den nya tidens ingång var det också slut med
det lugna jämna tempo som främst karaktäriserat bon-
dens levnad. Men skulle följa med i det blev inte
tid till utövande av hemstygda andra arbeten med hem-
ma produktion som förut då man tillverkat det mesta av
särskilt ut- som inländsk utrustning, kläder, redskap även
trådgarn, snickeri i textilier. Men kom också att i all-
stora utsträckning köpa snickeri i textilier, allt annat
färdigt genom industriens framsteg blev det lättare i hem-
ligt, undantag i tillagare, även hantverket s. o. snickerier
i m. m. gick tillbaka, det gick inte att konkurrera med fab-
rikerna. På senaste tiden har man dock åter börjat sätta större
värde på hantverkets värdigt tillverkade saker.

Det blev ibland ett bestående uppråk mot den nya
tiden, somliga blev grovare i stegradade uttryck efter tankar
att följa med i annans så mycket som möjligt av vad
den nya tiden förde med sig, man ville följa med sin tid men
den andra med all makt förgäves strävar för att hålla sig

kom vid det gamla som var det enda man litade på.
Och givande sättet att handskas med kontanter kan jag
med absolut säkerhet fastslå att man i äldre tid satte ett
likt annat värde på pengar o det var summan de som utmät
att kunna värka låsa skivor eller första penningens värde.
Satt mycket stort värde därpå o glatt sig när andra sagt om
luns sten summan var i deras bankbok så i jag tror
innan än på 1900-talet. Också att finnas emellanåt i allt så
och i detta. Det fanns vid mitten av 1800-talet bland för-
demedom då tjänat sig ganska förmåga men som inte
löst första pengarnas värde då de inte gått i skott
o fått några andra vinning. De kunde låta tjäna sig att spara
på i gå i borgen för andra som var sluggare, lockas till per-
sone och av brannens och skatten o fl. såh i så plöjes
på allt vad de ägde. De förtid inte pengars värde, de
trädde inte från borgen fått några insatser där. Gamla papper
från 1800-talet innehåller belegg för att det ofta varit så.
Ehrla människor som fick tvära för sin lin kunde ofta

ACC. N:R M. 10364:33.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

på 1860-80 talet sättes nästan alla lönen i dricks pengar om det var på den sådana i banken & när de själva sättes så kunde de ofta värre sparat kapital som då hade 30 och 35 kr i årslön än den som hade 300 i månads lön i våra dagar. Sköjerna var då i billiga & oftast redade; de ungarna egen regi. Dock kunde det hållas ut den på 1850-talet att en dräng kunde offra en hel årslön för att köpa klädes tyg i stället för badmaler till sin byggemans posten. Vanligast var nog att man satte den konstanta lönen i banken, ^{den man} som uppmuntrade tjänarna till sparande genom vanligt bemötande när de kom med sina pengar för att sätta in dem, & så redade sig i öfrigt med den naturliga lönen & de gåvor & dricks pengar som bankaden när en tjänare blev gammal i "gäse" vilket var mycket vanligt på 1800 talet 10-20 år på ett ställe var mycket vanligt.

Torparn i småfolk hade ju intill 1840 talet nästan inga konstanter, det var mest naturliga beskärning & betulning, såg för verkning i bida & flusk samt något lite konstant

ACC. N:R M. 10364:34.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Till lite kaffe socker o.d. / In spänd tåpö hade man
mycket litet att handla för i detta mycket stort väde för de
kontanter man fick i de flesta gas inte ut något förmodan
att vara "ett kläggj" var ett stort fel vad det så gällde.

Med 1870 talet blev det slut med de flesta natur-
förminnerna, varum. brist o trötta kan dock förminna vara
in till våra dagar när det gäller just varuslida tjänar
i bondhem o frist i alla nuaste tiden har sådana förmin-
ner som för trötta bristfallit. År 1890 talet kunde
dock i gammalmodiga hem där kunde förmin utroades något
klädels plogg inga i tröna eller för som eckänsta för vä
upprät arbete, om en för väst sådana väras t. se.

En affärslas i samhällets är något förmin nämmt. Där
upprätt naturligtvis o docki vankiga handelsbrudar, diver-
ser affärer dels bildade en upphyllande dels en ortas egen folk
mode - grannlats affär, flera stycken för brist till,
pappershandel o flera löbverier där man även köpte kinn,
rinn o ägg. Där i hros begärna, vmar det också förmin förmin

ACC. N:R M. 10364:35.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

i Skening på 1840-80-talet, lämnade också de bringvand-
rande "koge kommissar" & "mamma" sina ägg som de
köpt eller bytt sig till för kakor i hus i gårdar & hos
bagarna för de förmått sina lagar av skogen & tullen
av olika slag. På tillbringas av 1900-talet då äggföre-
ningens bildades där medlemmarna lämnade sina ägg
på uppsamlingsställen för direkt transport till grossist-
erna i städerna. Därmed var det slut med ägghandlarnas
gyllene tid. De hade fört betalt vad de betalt & själva
tjänat sig mycket förmåga något som allmänheten fick
reda på i.o.m. det de kunde få dubbelt så mycket för sin
vara. I de tre fjög ägg hade fört varit något man överlevt
efter men i denna föreningen tillkommit fler det inskrift
dubbel och efter tekt. Jag kan dröja om detta bara
som ett exempel därifrån att som det var med detta var
det just då med så mycket annat.

Å landsbygden & oberoende av det blivande samhället, som
inte var något samhälle alls för jämsvågens tillkomst

ACC. N:R M. 10364:36.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

utan rena landsbyggden, en trimmelse att jag gäddar i ett par
 timmar, jagas sedan förut lantbrukare som lejde som för
 ut nämnts småbrukare & bönder att med lön & vagn
 köra hem varorna till mig från städerna, brämare kallades
 de ibland. Några av dessa handlare från 1860-70-talet
 var av ortens folk ibland något yngre personer som på så
 sätt försörjde mig mer ganska enkelt än att de bring-
 jarande västgöta brukarna som från början varit om-
 kring mig lådan "trösknat på det bringflockande lönst"
 & slog mig mer som fast handlare & plats som de jag
 samplig i så gifte mig med någon av ortens kvinnor i
 blev ett med orten. Genom dem blev gjordast till för-
 midla lättnad lättnad tillgång till utom även manusk-
 turer i. d. ingick i deras lön & var ständigt att
 på sin berömda vagn & över talung för mig men det
 gällde att på affär till ständ behövde de på egen redan de
 blivit kopierade & förut hade man allmänt handlat av
 dem när de kommit på några stunder bestämde tider i

ACC. N:R M. 10364:37.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Tegit in å våra bestämda ställen medan de besökte hemmen i den bygden. Det var givetvis inte alla knallar som blev bafasta utan samtliga följde att gå den knäomkring i många tygn o. schalen knallen vid deras besök som dock tog stat på 1890 talet. Gudarna med våra blåa byltor på ryggen följde att gå omkring ensamma eller parvis ännu något 10 tal. år in på 1900 talet o i min barndom var de nästan en landsplåga, särskilt om söndagarna plågade man av deras efterhängsenhet, efter 1920 var de helt försvunna i den skogad man för sig den. Härdfärdhandel förekommer dock alltjämt, men det är i regel vildalster o.d. som bring föres ofta på bit eller också maskiner, tiggeri eller rffur, samt agentur. Lottsedlar o olika elektriska apparater mot gäkt o.d. var mycket vanliga varor för hushushandlande handlar men på 1890 talet. Volterbros, bälten o gäktningar ingick i deras varor. Kolportören för olika rektier kunde också 1890 talet (o framåt 1900 talet) fin

ACC. N:R M. 10364:38.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Om bebyggelsen genom tiderna kan jag förut skissat en del som var i andra pågelisten. Gården som byggdes före 1850-talet utgjorde alltså en sluten fyrkant med portar åt väster och öster uppförda med lekklippning å väggstakar i korsbåge i regel utan färra med stolparna vilande å stenar och med regelbunden löst lagd grund med stenar som lög mest orng å marken och stöcks ut både inifrån i utifrån vägg, brändt tak av kalk, ofta valmat tak i trä. Senare på 1850-60-talet kunde man delvis se på korsvirkets jack med mur av råsten eller tegel eller vida delar samtidigt bland med färra och då på lägga bäningslängor men som man vida eller med uttusen med plank och lucka. Då byggde man också grundmurade bäningslängor med råsten och tegel eller bara råsten. Efter 1850-talet var jag inte mer uppförda hus i gårdarna med lekklippning, men väl smaställens uthus och husmanshus som flyttats från en plats till en annan. På 1870-80-talet blev det tegel i taket i bäningshusen.

ACC. N:R M. 10364:39.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

i längorna bredare, förut hade bredden varierat
 mellan 4-10 alnar i längden ej tillätet en något mindre
 normalt väst rännare att stå rak. De ursprungli-
 ga öppna ställen = diken med rida öppna ställen med öp-
 pen eldstad för matlagningen i därifrån utskjutande eller
 långtgående bakugnar (annars kom ännu i gårdar o hus
 byggda på 1880-talet i denna del av lusen ändrades inte.
 För en ny generation trädde den typen i hemmen, på 1890-
 talets ingång o in på 1900-talet. De gamla som konserverade
 o höll fast vid det gamla när det gällde denna sak.
 Det kan varit så varierande när det gäller moderniseringar
 som just detta slog att man inte bara fastställa någon tidpunkt
 för en ny tids genombrott, det kan varit en enskild individ
 o ej tiden som fått utgåendet o det kan till och med varit så
 att en ny generation kommit att rida så länge gamla leda
 kunde de unga på låta sig röja när de gamla varit tvun-
 gen vid det gamla om så är alla andra varit om modernise-
 ret o fått slutna boken med jämställda.

40.
Husmanshusen följde gärdarna åt, i vad beträffar inred-
ningen av bök kunde man då ofta vara väl så långt fram-
me, man kunde mycket väl i min Camden på 1890-talet på se
en jämspis i ett husmansbök samtidigt som man i granngår-
den lagade sin mat i skorstenens öppna skorsten ö i en annan
ställt upp jämspis för matlagning i stugan med anslutning
till den öppna skorstenen ö det. Gärdarna byggdes så här som
1889. I somliga husmanshus hade man dock då ännu kvar
eldstaden i skorstenen som var öppen åt förstugan den äldsta
typen av bebyggelse; andra; särskilt flera medan man i
somliga såväl mindre gärdar som hus då hade jämspis;
detset intill den öppna skorstenen som ibland också kunde för-
as med en dörr. Leigols eller brädgols kan varieras på samma
sätt i gärdar ö hus. Lejt. långsamt men såhelt trängde dock den
nya tiden i gorn även i detta länsvärde ö i alla senaste tid
har även denna förändring fått ike för mycket rationeli-
tering i rikshörning i midten till samt nybyggad.
Något mera för mig nämnas om husmanshusen i äldre tid

De följande gärdarna åt 5 penn. Till 1870-talet uppfördes de ofta
as material för någon av de gårdar som ligger här man ombr.
1850-talet byggde nytt där, man fick besvärskhet o timran för
billigt pris, delvis var i arbetet med bygge i rooving. Man
ligger på till det, satte upp ett o klinte o täckte med kaln o
fick ett billigt eget hus i en tid då det fanns en brantanta
bland mäskhet. Två små längor med valmat tak eller en
lång länga med bröstad vid ena ändan o ligg på båda n. n.
vid den andra var lika vanligt när det gällde sådana
husmanshus, typen var byggd på för vilken den med-
tagna timran bäst lämpade sig.

Häggarna voro när de besto av luthning i uggel, åtmin-
stone i de närmaste som var utsatta för väder o vind, klödda med
slätt o ruggigt fastsett kaln klödder, o löst tillstoppad utan
stodigt anbrakt o fastspikad längkaln, fast med regelbundet
spikade vidjor av pil. I stället var husmansställen luti
klödda med kaln men i gårdarna förkom det att häggarna
hållades viliga åtminstone där de var färdiga för väder o vind

42.
Regnacke lekblimma är ett väggfack och stakarna blev bara
klimade man bara i mylra på sig husmanshusen från äldre
tid i även många gånger ut ännu i min barndom på 1890-talet
skjorta hade tegel i facken utvändigt eller var bräckbladda
över rättsutrymmingar i kulhåla eller grå ibland grönmalade
sidorna ofta bredare hus på 1880-talet men dock även de hade
öppen eldsten med eldstad på och ofta spänst och vid ingången
om 1900-talet kunde man ersätta kulhålan i husmanshus i
även i skolen med kulhåla med papptak och ofta på att
man lätstade orsaka kulhålan i lock papper på tullen, kulhå-
lan började tjunga på rista veven i längkulhålan började på
våren i dess den var tillgänglig på billig arbetskraft uttryck
i östet som att uttryck rättsutrymmingar i odlingen. På 1900-
talets ingång hade man ocklat mest rättsutrymmingar.

I senare tid var på i samband med modernisering ocklat
skog av lunda tak nästan helt frångått ut kulhålan
på att det var rehuskifteet som mest kulhålan i bondgå-
darna nästan bara sönder, som senare omvandlade papp-

nya. Valutak o m räkter endast vände tak av alla slag.
De gårdar som uppfördes när Rutger Machleens flyttade ut
guidarna från byarna tycks vara på 1840-50 talet de som byggts
eftersom i sådana då har nog varit orsak till att man byggt nytt
och annat om då. Det är nämligen ej endast i Skurup utan även
i den omkringliggande bygden det funnits bostadslösen vid går-
darna. En likartad typ från denna tid men är de äldre från
1800 talets början har endast funnits inom ett fåtal i min tid i
närheten i den norra norra delen av orten. En annan lön från
Machleens tid med machleade bänkar har stått i några tider
men äldre har stått på att förstå även av dessa.
"Egne hem" har nog funnits så långt någon minns, de som
beskrivna av i öst timmer uppfördes som på stått stå i egna hem
i en jorden på ett par tunnland så man kunde ha bo i går
följande oftast dessa har stått. Redan vid mitten av 1800 talet hade
samliga av Skurup hemman på 40 till 60 till upplåtelse i en
hem med mellan 8 till 12 till 15 till 20 till. Jorden fick man i
har enda till alla senaste tiden på ett bråk av bondens mest dagver-
ken

eller i annan tid en kombination av kontant betalning, betskett
ö arbetstid.

När de egna hemmen i östra uppkom vid början av 1900-talet dyg-
kades på goda egna hemmen som övertogs i bebyggelse av folk
i orten ö anseendena och fiska rina gårdar var de g. ingick
i fideikommiss ö blev ägare till de gårdar som ofta gått i släkten
i många generationer. På 1920-talet både i Flanelholm, Kärbg-
holm ö Järnberga n. fl. gods.

Beträffande utvecklingen var samma förhållande varit rådande
som vid invandringen av böcker, de som sålts åt, somliga blev
fast vid det gamla i det längsta, andra ville följa med sin tid
ö unga ö gamla stodo ofta mot varandra vid rektors början ö
i ett husmansthem, helst om det var hantverkarer som var nya ate
ö sig olika ordning bland folk kunde man som förut nämnt ha
stulet bok med jänspis men dessutom bröd gods i stegen, klaff-
bord i stolar, tyra i chiffernirer sedan på 1880-talet medan man
i gårdar intill ända till schelkiftet ö en bit däröver hade kvar
allt det gamla i sten - kött i stegen, stambord med brennis i bog
bns bänk

44
i stånd att ständigt förbättras i stugan. På väggarna där på
1880-talet in till 1910. När huset gjort betydligt blev det ofta
både kostade i emdagsrum - folkstua - i de stora stugan helt
ny möblering o brände kalkas matrum, ofta fabriks tillverkade
möbler, de äldre fabriksmöblerna som blev mycket utmärkt
som primstolar o till dem hade en hemmarindade tillverkade
någar o bord. Senare på 1900-talet ingång o så alltså om
gick till brände matrumsmöbler i den stora stugan, numera
även i husmanshemmen där man för allmunt hade primstolar
med tillhörande andra möbler när det skulle vara fint.

Ätt huset med gardiner o tapeter varierat litet betydligt fram-
går av vad redan är nämnt, det har följt den övriga inredningen
ut. I mitt eget hus i Skerfvingen som de första tapeterna
1885 o 1895, brädgolv 1886, gardiner o tras mattor omkr. 1895 o
så var det då på många ställen. Brädgolv och på många ställen
in till första mittan av 1890-talet. I somliga gårdar hade man nog
lagt vad man då kallade "fjilgoll" - brädgolv med mycket spik-
ning med stora spik i breda tjocka bräder, redan när man byggd

40
nytt på 1840-50-talet, jag minnes nämligen utslutna sådana
göts i stugorna i gårdens binningslängor som var byggda då.
i mitt minne går tillbaka till 1890-talet då de ersattes. De hade
aldrig haft snatten utan ströddes med sand & pocheras med elen
buckbor.

Några nya av stens mickan tillverkade utblev tycks dock
även de mest konservativa bland de gamla ha gillat redan
på 1870-80-talet, det var ett steg mot en ny tid som var
ganska bestämt att man skulle ha en kammar inredd så
att beträffande husgränd i matsalen & i ätten gäller re-
geln ny generation mellan 1880 & 1910 nya redor. Så länge
de gamla varit vid styret fick det ofta inte räckas på de
gamla därför tvärst omöjligt när det så kom, ofta skäm-
des de unga för de gammaldagsredorna i hemmet.

Beträffande kulturen kunde det vara samma ledas, men när
det gällde stöne sceneringar med främmande brok & lyx i
övrigt i den ären de unga kunde få något att säga då de fick
stod utifrån kunde trots de gamlas inställning bli fullständigt

ACC. N:R M. 10364:47

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Tidsonligt i kott oliskt allt smmat i gärdar, så unda hela den nämnda tidperioden de gammalt i upptått vett vast smmat i kummon.

När det vid slutet av 1800-talet blev gammalt smmat med rittar de bord med åtföljande kummon vid stäm giller vett giller smmat till gärdar bord. Men sedan "gärdar bor" men innan man fått riktigt tag på vett var det "gärdar bord gärdar" då ingen ting ordades med rittplatser för dess utom när de lyckats tränga sig till att få något på tallriken måste de stå i kummon när de kommit nedan de åt, en ved som dock vett med ingång av 1900-talet ledde in i andra kummon med ordade rittplatser för gästerna. Det var ett kott som uppstod när gammalt i upptått för lastigt kom att utlös barmmat.

Ligariörning i likstäm o kottspel efter begravningsmiddag var också något från en för lastigt kottakt mellan gammalt i upptått på slutet av 1880 o början av 1890-talet.

Papperskummon med kott vett o vitt papper i olivert sand vett för av för den till kott i förvigt enkla gammalt g.

ACC. N:R M. 10364: 48.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

48.
alltinghem vid riksdagstid i något äldre och i ödes och sidan tiden
Det var en bytningstid i mer kunde tillfälligt koppla in i den
nya tiden för ett sätt som helt skilde sig från sättet i övrigt
men det gällde det som var nytt. Jag har njutit varit med i för
övärt gammaldags hem där det förkommit så. Det har varit
en tillfällig övning till något man annars stod helt från-
varande för i mest stabilare underlag har blivit, efteråt
har allt åter kommit tillbaka till det gamla för in skumit
Vägarna var för mycket ristbara i två timmar sådär i bän-
kens träskade vagnar med träskadela i stället för linor. Var fullt
lars på skjutborden fick skjuta på i uppförskaderna när man
intill 1870 till börde ännu för fällor för till skjut i det kändes
som en liftad när man uti hade sina bänkar komma igen från
sidan resor och de gamla korrerna, vägarna var branta
i dåligt underhållna, dilligens för fram på bestämda tiden
i för den måste man vänta lite i stället, man var redo för
att vända den, korrerna var små i många vagnerna liksom
i paror i form av fattare kunde på vissa av folket kunde påstå

Som man inte gärna passerade ensam eller sedan ett var varit.
Så intill järnvägens tillkomst vid bröjan år 1870 talat. En minnessten
över en som blivit dödad när han körde omkring för en i tid som
jag minns han det invad en biant ståt ett jämbores till minne av en
som varit vid sidan av vägen med ett jämbores omkring. Där påstod
mig en gammal kvinna som levde till 1919 att hon såg ett ljus ibland.

Andra till 1890 talat slut hade bänder i smärthuset när tänd-
de väglaten att väcka i ordning på flera olika ställen långt ifrån
den plats där de bodde, en bit på landsväg, en bit på bygdeväg i
en längre bit på bya- eller smälväg.

Så hade man i mitt hem ett smärthuset på 8 till 10 skuror.
nr 24 i rikens alla rydligaste hem, en liten väglat på
ett par famnar i ena landsvägen väster om Olstorp. Poane-
lorna några mil borta, en liknande eller något längre bit
i bygdevägen vid Skurups kyrka samt en längre väglat
i bygdevägen nära hemmet. Den sista i underhåll sköttes som
man ing. Tänkte sig. liksom som man vet att bänderna som hade
längre längre väglaten, i det var ju det mesta av vägar.

gavm att munta länsmannen komde till klippa att laga eller endast
lätta laga sina väg skiften. Så pass vanligt var det med dessa
munter att de gar upphöjda till nödså: "Har du gjort munta
skilbecken (namnet på länsmannen i Skerfving på 1870 talet) men du igen
på väga = logar väg, hette det när någon spilde på väg mellan
fäst i rumm när man åt ut i gemensamt fäst.

Vid början av 1900 talet fick så bönderna sina väglagstier samlat till
ett ställe ej så långt från länsmannet: då blev det också stängare
med lagning, det bestämdes hur mycket skadad sten det
skulle påfällas per m. o. när resultatet av förskottet sogs lättes
upp i kyrkorna var menighetsstämmor ibland vanligt några år
när man måste lura upp hela denna långa kungörande från per-
dikstolen efter predikaren. Lagade man inte som bestämt lejdes
det för lagning: i muckarna av lättnad fick de betala
jag minns att det var mycket diskuterande mellan smållan
när vägnar i väglagning var aktade. Det kunde T. o. m. att stäm-
men skapades av någon munta väg från man skulle konstatera att den
var usg. Stämman var gång delades vägarne vid början av 1920 talet

50.
i de iständsatser av bönderna, nya vägar togs in till allmänhet under-
håll i underhållet antade sig att bli en väsentlig förbättring av bethe-
jken som ökade allt mer, någon maskinell utrustning för vägar
var ännu inte då att tillgå i det dröjde ej heller länge
för att underhållet kom i annan regi i bönderna klapp medan
den vara som inte tiden ständigt pågått den dröjde inte kom-
nat tillfredsställelse och blev som ställdes på den när trafiken var
mer ökade, vägkassorna övertogs underhållet i maskinell in-
rättas i mer bestående vägar beordras allt mer permanenta.
Arkiverna blev stabila i o. m. det de fingo aldrig av jämn, bestod
i linor, stället för träskockarna samtidigt med att redskapen
blev av jämn, vid ingången av 1890-talet, kunde tidigare, rik-
re byggd J. g. har i min banden och stjärnan från traktens
närhet härifrån - "Hörbjorden" som blev brände till stjärnorna
änkar att kända till i bagarna med träaxlar höck-sula
i träskockar i stället för linor i det var då, runt som på
1890-talet, kunde första året på 1907-talet. Skogarna med fjä-
lar blev också vid sammantid som annat av jämn blev allmänhet

men på 1890-talet började man allmänt med vagn utan fjäder
och första vagnarna med fjäder hade dessa under sätet och inte
i axlarna. Oskedmonens utveckling i fortställningen är ju allmänt
känd och kan här inte beskrivas på det enkliga. Man kunde gå till
fört flera mil som till exempel ännu på ing sjö och andra när
man gick på häst och vagn. Man började med ibland ibland chassé
flera mil för att gå till eller besöka någon ny plats eller kyrka
och inte behövt häst och vagn eller till exempel bussar som i bruk
kom vid 1900-talet. Första är som det inte allmänt med cyklar
men blev det många på masti och kort tid sedan de omkring
1912 helt utgått igenom. Det var då inte stort mer än 20 år
sedan man kan utgå första bevisade på vägnar och förändrat
sig över tiden. Glömda bevisade gjorde sjö och bevisade ut till
som de började omkring (samt dock fortfarande andra), och man spårar
ifrån det man hade för tillfälle för att se på en släktling till mig
som var i närheten när han hade gjort en hävelsrid och som
skramlade på den någon gång vid mitten av 1890-talet.

En stund till mot en ny tid var cykeln då den var den blev

allmän förbättrade avståndet på ett sätt man förut inte kunnat tänka sig. Tills en biljett var det mest de yngre som åkte cykel.

På den mest den dag då man började använda biljetter i de-
ringar till varstans vid vägarna i telefonen blev mera allmän.

Redan vid slutet av 1880-talet hade ju affärer börjat på telefon-
förbindelse i på 1890-talet drögs ledningar till gårdarna i lant-
handlare samt på måningarna även till de mera betydande

lundgårdarna i man kunde: "Snacka över hela landet", som
någon sade när man vid 1890-tallets början på telefon till husen

inom socknen här "Tre Kronor". Det var en öfver och en liten sida,
öfverstämpling i nästan skrämmande för de gamla då att talat

kunde följa tråden som sått klumpar mellan gårdarna, lika
märkvärdig som det elektriska ljuset att tvingat ut i rummet

då de gamla undrade hur det skulle gå om det gick hit
på ledningarna i innehållet rann ut, i närheten kunde man också
gamla hyssarna kände när de hördet i öronen i musik påst

inga trådar fanns i undrade om: De också kunde tina oss.
Jag kan inte minnas att den första bilen varken samma upprende

ACC. N:R M. 10364: 54.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

som tex. den första cykeln eller radion.

Med de modernastående kommunikationerna & samhällenas
uppkomst förtrodde de billiga & enkla nöjen, sådana som
guldströmmor & dans i cirkel, dansbanor i skogen & i gårdarna
sommarsugen där utens egen spelman skötte musiken & man
kunde "så enkelt man jäte öppna sig", rätt värd & man såg
sig länge bort till stora nöjesplatser som uppstod & där man
sick betala för att ha enkelt & andra drog tjänst åt dem.
Chackadanserna var nog de gamla nöjes tillfällen som allmänhet
nog som länge bibehålls som karaktär men de förändrades
över de. Allt mer har så nöjeslivet utvecklats i vår riktning
& blivit ett sätt att jilcka från ungdomen dess tjänster det
har blivit industri över det under de senaste 20 åren. Kvarnen
har omärkeligt gått uppåt utom att några bestämda tidpunkter
för förändringarna som påvisas det nya har absorberats efter
som det kommit & nytt har ständigt spottats på. Så och på
nyttens område, där är långt från 1860-70 talets brötningar &
stykke- & uthållighets tävlingar & lekarna växa dogar sporter.

84.
 Beträffande de redliga förhållandena här sägas att mycket som vi
 ej endast tolucas utan anses som en naturlig sak skulle man
 aldrig komma att tänka sig för 40-50 år sedan i dock en ung
 inte minnen när det kommit till rätt mycket mycket samma
 nu än den var då eller för 70-80 år tillbaka endast rätt till några
 här ändrats, då var man mera pygd i det lunde ej till att säga ut
 man antydde i förhållande sig men det var som det var, språkliga
 i väster bara där ibland den gifte husbonden ibland en avse
 brinner egen färd var barnafur som ej alla ordliga skolläraren
 var den att man själv fick dras med rätt elände. Giften var först
 sedan flera barn kommit till världen förhållanden också i ämne att
 var ärlig efter det husbondsbränningen upplöst ^{härifrån} ~~härifrån~~ det
 dränkare för bland brinner som drack sig redliga mitt
 på dagen i hemmet. Skammen som följde med att väster bara var
 enelländ rönne för en nu i den drabade också barnen i liqve
 grad om i enare tide, "Här kom inte kast mig med här
 inte kallat till gods med här i: "Här i väster" var att tyck
 som ofta påhåller åtminstone 1800 taler ut i något däröver

ACC. N:R M.10364:56.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Beträffande ungdomslivet vet jag knappast vad jag skall säga, själva tonen i sättet att ungas här ju fått något mera kultiverat över sig för det mesta i man än ju inte så betydande ar varandra som när man hade gemensamma beten, ryssor i jorden hopblandad i brödet omlöck i byar samt rikdock och tillfällen att komma i kontakt med folk till längre bort men på senaste tiden har gamla föreningar i sammanslutningar tendensen åter gått mest beröret ar varandra när det gäller det praktiska livet. För kunde flera familjer i sällskap med läst i vagn företa en utflykt, nu står man sig samman om en buss, sättet är dessutom med medlet ett annat i man kommer längre i så är det med mycket annat, människors förändras inte endast de yttre omständigheterna, anspråken på livet höjes märkligt i takt med resurserna i den vidlog finns ingen bestämd gräns mellan gammal i ny tid det är en jämn rörelse.

Man läste i regel gärna även för just man inte hade mycket att tillgå i omvärlden om ringa, undaktbäcker, allmogens "nbylles" i "bondepraktiken" var nog obligatoriska li

ACC. N:R **M. 10364:57**LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Tillkom utveckling tyckte en viss, till, predikningar o praktiska
 appoaten som hölls i marknaderna. De var mycket värderade
 tillgo var för i sig och ibland samman till tjocka täppler, kan
 nästa sidan från tiden för o omkring mitten av 1800 talet o de
 här tydliga spår av flitigt studerande. Vissa ofta av det senti-
 mentala slaget sken man av o samlade på. Allt vidare var en
 omväxling något mycket om man inte var biftskänd med i
 vardagslog när inga tidningar förekom i offentliga rum. I går-
 darna kunde man åtminstone från slutet av 1870 talet hålla
 tidning om man var riktigt med sin tid o på 1890 talet var det
 vanligt med tidning i de flesta rummen, husmans- o små-
 brukarhemmen ansåg man sig inte ha råd att vara ensam
 om en tidning utan man slog sig samman ibland bara
 två men ibland både 4 o 5 om samma tidning o läste den
 så var en dag så det blev ofta en uppfattning ganska enklad
 för den rike men man var visst ändå anspråkade var inte
 rone, de kom först vidare under för under tills man nu
 räknar med timmar när det gäller uppläsning Det var en god bit

ACC. N:R M. 10364:58.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

in på 1900-talet man kunde säga sig med att vara för en tid-
ning. Skrivningen kunde ju då ej heller på något sätt spridas
tillvänseksevis så frist som nu i bländande ljus av heller så frist
gamla, det kunde ju ej heller på något sätt nå så mycket som nu
allt var lugnare. På 1890-talet var det ofta bokskaffningen
i boksamlingar ute i bygden i det samla des folk
som hade lust för läsning och de var många man köpte de böcker
billigt, ofta både lånade i några samma böcker och skaffade sig
så ett bibliotek. Men boktidningar och kalender s. s. föra
och Allas Färdjournal kunde man hitta på 1890-talet. Ett exemp-
lar av varje som man läst kunde in han jag i min ägo från
denne tid. Föreläsa förde bok över sådant sådd, skörd i ar-
beten som utfördes andra dagbok utom på 1870-talet och förtäta
framåt tiderna igår, en viss skicklida hos de unga från 1860-
70-talet tycks ha förekommit i sårt sig utlopp på så sätt.
då i dagtiderna ofta förekommit fullständiga menings för-
hållanden så ock i visasskiftarna.

Hög läsning såväl av andlig som profan litteratur var myc-
ket

58.
Viktigt mer är de ihängt religiösa gillades endast religiös litteratur. De barn som vid mitten av 1800-talet i de små hem läste i boken i hemmet lärde sig snart läsa i bibel och psalmbok. Läst ofta runt nedan vid 6-7 års ålder, en s. k. abecetta = abc-bok kunde vara första läsning då. Allmänheten gillade mycket de dogliga tidningarnas historier s. s. "Domik Wacim historien" i Häftets alla händer på 1890-talet; de lästes alltid långt såväl i mitt som andra, även följtanger av historiska innehåll gillades, men fick inte för mycket sådant då.

Sveriges historia kunde somliga utmärkt och kunde nämna detaljer i händelser utan att tveka minsta, medan andra av dem som var födda mellan 1850 och 1870 koncentrerat sig till annat som de studerat. Min mor som var född 1847 kunde psalmboken utmärkt och jag kunde i min barndom prova samma genom att nämna namnen i lista hemma läsa eller i minsta mån. Längre läsa psalmer i det slag nästan aldrig fel. En äldre kvinna född något tiotal år tidigare som var blind redan ungdomen och på grund av äldre förlorat koncepter och tid

ACC. N:R M. 10364:60.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

o om rätt; rätt omtröskade tideränd dag ut i dag in i läste
poeterna i jag ten om läste den i ordningsföljd utan betänning
i klar Tanke. Men måste ha varit poalutboken innan han blev
blind i det hade legat i förbrjät hos henne i 60 år. Annatliga
berättelser har också varit vanliga ofta historier, käändelser
man varit med om eller varit under berättat om. Soldaternas
berättelser om hur de transporterats från ett utomlands i krig
fortfarande ännu i min barndom men är mest bortglömda.
Fågeln berättade man gärna, men sägn tycks inte ha varit
vidare räddade. Utan allmogens, riddarnas o pappersn i det
hur det var på något sätt spännande för dem - de var ju
ingen rarning i uete mäd i i vilka gyltha - lilla det. Foga:
kabborgarna "Ta eller soge i lva eller löja".

Men de som var födda på 1820-talet mädde skolåldern
kunde de ju gå i skola o läsa läsa. I Skungsbarns första sk-
la tillkomma under ockloas tid men i Gårdstorn var det
engångsskola. I både fallen var det hushålls o bondarna som
bidrog till att någon undervisning som till stund i folket